

† Μητροπολίτου Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς Κυπριανοῦ
Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῶν Ἐνισταμένων

Βίος καὶ Μαρτύριο τῶν Ἀγίων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης(*)

Ἀπολυτίκιον

Ἦχος γ΄. Θείας πίστεως.

Θείας πίστεως, τῇ φωταυγείᾳ,
σκοτός ἔλιπες, τῆς ἀσεβείας,
καὶ φωστήρ τῆς ἀληθείας γεγένησαι·
ποιμαντικῶς γὰρ φαιδρύνας τὸν βίον σου,
Κυπριανὲ τῇ ἀθλήσει δεδόξασαι.
Πάτερ Ὅσιε, τὸν Κτίστην ἡμῖν ἰλέωσαι,
ὁμοῦ σὺν Ἰουστίνῃ τῇ Θεόφρονι.

1. Ἡ δύναμις τῆς μετανοίας

Η ΔΥΝΑΜΙΣ τῆς μετανοίας εἶναι ἀσύλληπτος· ἀνασταίνει τὴν νεκρὴ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία ψυχὴ, τὴν καθαρίζει καὶ ἀνακαινίζει, τὴν φέρνει μέχρι τὴς πύλης τοῦ Οὐρανοῦ, τὴν βάζει μέσα στὴν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν καὶ τὴν ὁδηγεῖ μέχρι τὸν πυρίφλεκτο θρόνο τῆς Ἀγίας Τριάδος.

Ἡ μετάνοια κάνει τὸν ἄνθρωπο κατὰ χάριν Θεόν, συμμέτοχο τῆς οὐρανοῦ μακαριότητος αἰώνως· αὐτὸ τὸ ἔχουμε ἰδεῖ σὲ πολλοὺς Βίους Ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ ὅποιοι πρῶτα ζοῦσαν στὸ σκοτάδι τῆς ἁμαρτίας καὶ μετὰ ἀνέβησαν μὲ τὴν μετάνοια στὸ ὄρος τῆς Μεταμορφώσεως καὶ ἔλαμψαν σὲ ὅλον τὸν κόσμο μὲ τὴς ἀκτίνες τῆς ἀγιότητός τους.

Ἐντελῶς ὅμως ἰδιαίτερως τὸ βλέπουμε στὸν Βίο τοῦ Ἀγίου Κυπριανοῦ, τοῦ πρώην μάγου καὶ λατρευτοῦ τῶν εἰδώλων καὶ τοῦ διαβόλου· ἡ ζωὴ του χύνει βάλαμο παρηγοριᾶς στὴς καρδιὲς ἀπελπισμένων ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων καὶ εἶναι πηγὴ ἐλπίδος καὶ αἰσιοδοξίας γιὰ νὰ βαδίσουν σταθερὰ τὸν δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς στὴν ἀνοικτὴ ἀγκαλιὰ τοῦ εὐσπλαγχνικοῦ Πατέρα, ποὺ περιμένει στὸν Πατρικὸ Οἶκο, τὴν Ἀγία Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία Του, γιὰ νὰ χαρῇ καὶ νὰ πανηγυρίσῃ μαζί μὲ ὅλον τὸν οὐράνιο κόσμο «ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι»¹.

2. Ὁ φοβερός μάγος Κυπριανός

ΑΠΟ ΠΟΥ καταγόταν ὁ Κυπριανός δὲν γνωρίζουμε· ξέρουμε ὅμως πολὺ καλά ὅτι, ὑπακούοντας στὴν ἐπιθυμία τῶν γονέων του, ποὺ ἤθελαν νὰ τὸν μορφώσουν καὶ νὰ τὸν κάνουν ξακουστό, ἐπισκέφθηκε πολλὰ γνωστὰ κέντρα τῆς ἀρχαιότητος γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ ποθούμενο.

Ἐνῶ ἦταν ἀκόμῃ βρέφος, οἱ γονεῖς του τὸν ἀφιέρωσαν στὸν ψευδοθεὸ Ἀπόλλωνα καὶ ἀπὸ τὴν ἡλικία τῶν ἑπτὰ ἐτῶν εὐρίσκεται στὴν Ἀθήνα, ὅπου γίνεται νεωκόρος στὴν Ἀκρόπολι καὶ παίρνει μέρος σὲ διάφορες μυστηριακὲς τελετές.

Ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, ὅταν ἦταν πιά παλληκάρι, πῆγε στὸν Ὀλυμπο, ὅπου ἔμεινε σαράντα ἡμέρες· στὸ μεταξὺ εἶχε φθάσει στὰ δεκαπέντε τοῦ χρόνια καὶ ζώντας ἀσκητικὴ ζωὴ, διδασκόταν παράλληλα ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ εἰδῶλα, τὶς μαγείες καὶ τὶς ἐνέργειες τῶν δαιμόνων ἀπὸ ἄνδρες μυημένους σὲ αὐτά, τοὺς ἱεροφάντες.

Ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο, ποὺ ἦταν κατοικία τῶν δαιμόνων καὶ ὄχι τῶν ψευδοθεῶν, ὅπως ἐπίστευαν οἱ ἀνόητοι ἄνθρωποι, ταξίδεψε στὸ Ἄργος, στὴν Ἡλιδα², στὴν Σπάρτη καὶ ἐνῶ ἀκόμῃ δὲν εἶχε φθάσει στὰ εἴκοσί του χρόνια, μεταβαίνει στὴν Φρυγία τῆς Μ. Ἀσίας.

Σὲ ἡλικία εἴκοσι χρόνων πηγαίνει στὴν Αἴγυπτο, ὅπου ἔμεινε δέκα χρόνια· ὕστερα, κάνει τὸ τελευταῖο του ταξίδι γιὰ νὰ συμπληρώσῃ τὶς μαγικὲς τοῦ σπουδὲς καὶ ἔρχεται στὴ Χαλδαία· ἐκεῖ μυεῖται στὴν ἀστρομαντεία καὶ ἀφοῦ ἐξευμένισε μὲ θυσίες τὸν ἄρχοντα τῶν δαιμόνων, τελικὰ εἶδε καὶ τὸν ἴδιο.

Ὁ ἀρχιδαίμονας ἐπαίνεσε τὸν Κυπριανό, τὸν ἐτίμησε, ἔθεσε στὴν διάθεσί του μίαν φάλαγγα δαιμόνων γιὰ νὰ τὸν ὑπηρετοῦν, καὶ τὸν ξεπροβόδωσε τιμητικά, λέγοντας «*Ἀνδρίζου, Κυπριανὲ σπουδαιότατε!*».

Στὸ τέλος ὁ Κυπριανός, γεμάτος ἀπὸ μαγικὲς γνώσεις καὶ ὡς ἱερέας καὶ ὑπηρέτης γνήσιος τῶν δαιμόνων, καταλήγει στὴν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας, ὅπου γίνεται ὀνομαστός ὡς μάγος φιλόσοφος· ἐκεῖ μὲ τὴν συνεργασία τοῦ δαίμονος κάνει τέρατα καὶ σημεῖα καὶ ὅλα τὰ εἶδη τῆς κακίας τοῦ εἶναι δυνατό· ἐξ αἰτίας αὐτοῦ, ὅσοι ἄνθρωποι ἤθελαν ἀπὸ μῖσος νὰ κάνουν κακὸ σὲ κάποιον συνάνθρωπό τους, κατέφευγαν σὲ αὐτὸν καὶ δὲν ἀποτύχαιναν.

Ὁ Κυπριανός ἔφθασε σὲ ἀμέτρητο βάθος κακίας καὶ ὑπερηφανίας· ἔκανε κάθε εἶδους φαυλότητα, προκειμένου νὰ ἐξευμενίσῃ τοὺς δαίμονας, ὥστε νὰ τὸν βοηθοῦν στὰ ἀπαίσια ἔργα του: ἔσφαξε καὶ ἐπνίξε πολλούς, ιδίως βρέφη, γιὰ νὰ προσφέρῃ τὸ αἷμα τους στοὺς ψευδοθεούς, πολλοὺς κατέστησε πτωχοὺς, ἐχώρισε ἀνδρόγυνα, ἔσπειρε μίση καὶ διχόνοιες, παρεκίνησε πολέμους, ἐνήργησε μοιχεῖες καὶ παιδεραστίες, ἔφθειρε παρθένες καὶ μὲ ἓνα λόγο, ὅπως λέγει ὁ Ἅγιος Προφῆτης Δαβὶδ, «*παρεσυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς*»³.

Ἐπίσης, ἐδίδωξε πολὺ τὴν Χριστιανικὴ Πίστι καὶ ἐμπόδιζε τοὺς ἀνθρώπους νὰ γίνωνται Χριστιανοί· ὕβριζε καὶ περιγελοῦσε τὸν Χριστὸ μας καὶ δὲν τὸν

θεωροῦσε Θεό, διότι εἶχε πιστέψει, ὅτι ὁ ἑαυτός του ἦταν ἀνώτερος σὲ δύναμι.

Ὅμως, ὅπως λέγει ὁ σοφὸς Σειράχ, «οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου μυριοπλασίως ἡλίου φωτεινότεροι, ἐπιβλέποντες πάσας ὁδοὺς ἀνθρώπου καὶ κατανοοῦντες εἰς ἀπόκρυφα μέρη»⁴: ἐγνώριζε ὁ φιλεύσπλαγχνος Θεός, ὅτι θὰ γινόταν «σκεῦος ἐκλογῆς»⁵ ὁ φοβερὸς διώκτης Του καὶ χρησιμοποίησε τὰ «μωρὰ» καὶ «ἀσθενῆ» τοῦ κόσμου, γιὰ νὰ πιάσῃ στὴν σαγήνη τῆς σωτηρίας τὸν μεγάλο ἁμαρτωλό⁶.

3. Ἡ παρθένος Ἰοῦστα καὶ οἱ γονεῖς της

ΕΚΕΙΝΗ τὴν ἐποχή, 250-300 μ.Χ., στὴν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας ζοῦσε ἓνα ἀνδρόγυνο εἰδωλολατρῶν, ὁ Αἰδέσιος καὶ ἡ Κληδονία, οἱ ὁποῖοι εἶχαν μία κόρη, τὴν Ἰοῦστα· ὁ Αἰδέσιος μάλιστα ἦταν ἱερέας τῶν εἰδώλων καὶ ἔτσι ὅλη ἡ οἰκογένεια ἦταν βυθισμένη στὸ σκοτάδι καὶ τὴν σκιὰ τοῦ θανάτου τῆς ἀσεβείας.

Ὁ Κύριος ὅμως, ὁ «ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς»⁷, εἶδε ὅτι ἦσαν καλοπροαίρετοι ἄνθρωποι καὶ τοὺς ἐβοήθησε νὰ Τὸν γνωρίσουν μὲ τὸν ἐξῆς τρόπο.

Ἡ Ἰοῦστα ἄκουσε ἓναν Διάκονο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας, τὸν Πραῦλιο, νὰ κηρύττῃ τὸν ἀληθινὸ Θεό, τὸν Χριστὸ καὶ τὴν ἑνσαρκὴ Οἰκονομία Του γιὰ τὴν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων· ἐπειδὴ ἦταν ἀγαθὴ γῆ, κατάλαβε τὴν ἀλήθεια, πίστευσε στὸν Σωτῆρα μας καὶ ἄρχισε νὰ συχνάζῃ κρυφὰ στὸν Ναὸ τῶν Χριστιανῶν· ἀργότερα ἀνέφερε στὴν μητέρα της γιὰ τὴν νέα Πίστι, ἡ ὁποία μὲ τὴν σειρά της διεβίβασε στὸν σύζυγό της ὅσα τῆς εἶπε ἡ Ἰοῦστα.

Ὁ φιλάνθρωπος Κύριός μας, ὁ Ὅποῖος ἤθελε τὴν ἐπιστροφή τους, ὅπως ἄλλωστε καὶ ὅλων τῶν ἁμαρτωλῶν: «Μὴ θελήσει θελήσω τὸν θάνατον τοῦ ἀνόμου, ὡς τὸ ἀποστρέφαι αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς πονηρᾶς καὶ ζῆν αὐτόν;»⁸ καὶ ὁ Ὅποῖος «πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν»⁹, φάνηκε τὸ βράδυ σὲ ὄνειρο στὸν Αἰδέσιο καὶ στὴν Κληδονία, περιτριγυρισμένος ἀπὸ πλῆθος Ἀγγέλων καὶ τοὺς ἐκάλεσε, λέγοντας: «Ἐλᾶτε πρὸς ἐμένα καὶ θὰ σᾶς χαρίσω τὴν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν!».

Τὸ πρῶτ', χωρὶς ἀναβολή, ὡδηγήθησαν ἀπὸ τὸν Διάκονο Πραῦλιο στὸν Ἐπίσκοπο Ὀπτάτο, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐβάπτισε, ἀφοῦ ἄκουσε τὴν διήγησι τοῦ Αἰδεσίου γιὰ ὅσα τοὺς συνέβησαν καὶ ἔτσι ἐγίναν ναοὶ Θεοῦ καὶ κατοικοῦσε σὲ αὐτοὺς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα¹⁰.

Κατόπιν, ὁ Αἰδέσιος χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος καὶ ἐδόξασε τὸν Θεὸ μὲ τὴν καθαρὰ καὶ θεάρεστο ζωὴ του, ἡ δὲ κόρη του Ἰοῦστα διάλεξε τὴν παρθενικὴ ζωὴ, δίνοντας τὴν καρδιά της ὀλοκληρωτικὰ στὸν οὐράνιο Νυμφίο Χριστό, τὸν Ὅποιον ἐδόξασε μὲ τὸ σῶμα της, τὸ ὁποῖο διατηροῦσε ἀγνὸ καὶ μὲ τὸ πνεῦμα της, τὸ ὁποῖο διατηροῦσε ἐπίσης καθαρὸ ἀπὸ κάθε πονηρὰ σκέψι καὶ ἐπιθυμία, σύμφωνα μὲ αὐτὸ ποὺ παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἃτινὰ ἐστὶ τοῦ Θεοῦ»¹¹.

4. Οἱ πειρασμοὶ τῆς Ἰούστας

Ο ΔΙΑΒΟΛΟΣ ὅμως δὲν ἀνεχόταν τὴν ἥττα του: ἐπειδὴ ἔχασε αὐτοὺς ποὺ ἦσαν φίλοι του, ἄφησε ὅλο τὸ μῖσος του νὰ ξεχυθῇ ἐναντίον τῆς νεαρᾶς παρθένου Ἰούστας.

Κάποιος νέος ἀριστοκράτης τῆς πόλεως, ὁ Ἀγλαΐδας, ὁ ὁποῖος ζοῦσε ἀκόλαστη ζωὴ, ἐρωτεύθηκε παράφορα τὴν Ἰοῦστα· ὅλοι του ὅμως οἱ ἀγῶνες καὶ μὲ τὴν βία καὶ μὲ τὸ καλὸ, πῆγαν χαμένοι, διότι ἡ κόρη εἶχε νυμφευθῇ τὸν γλυκύτατο Κύριό μας καὶ ζοῦσε τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ, ἡ ὁποία εἶναι ἀσυγκρίτως γλυκύτερη καὶ ἀπὸ τὴν πιὸ μεγάλη γήινη ἡδονή, καὶ δὲν ἔδινε καμμίαν ἀπολύτως σημασία στὸν Ἀγλαΐδα, καθὼς καὶ σὲ ὅλους ἐκείνους τοὺς νέους ποὺ τὴν ἤθελαν γιὰ σύζυγο.

Ὅταν ὅμως ὁ ἐρωτας ἀποτυγχάνη, γίνεται πιὸ ἰσχυρός· ἔτσι, ὁ νεαρὸς ἀριστοκράτης καταφεύγει στὸν περίφημο μάγο Κυπριανό, προκειμένου νὰ ἐπιτύχῃ αὐτὸ ποὺ ποθοῦσε.

Ἐδῶ ὅμως εἶχε στήσει τὴν παγίδα τῆς ἡ Θεΐας Χάρις: ὁ νομιζόμενος παντοδύναμος Κυπριανός, διὰ μέσου δὲ αὐτοῦ καὶ οἱ δαίμονες, ἐφάνησαν ἀδύνατοι σὰν κουνούπια μπροστὰ στὴν νεαρὰ κόρη.

Ὁ μάγος δέχεται εὐχαρίστως καὶ μὲ ἀλαζονικὴ προθυμία νὰ βοηθήσῃ τὸν Ἀγλαΐδα καὶ στέλνει ἐναντίον τῆς Ἰούστας τὴν φάλαγγα τῶν δαιμόνων ποὺ τὸν ὑπηρετοῦσε· ὅμως τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα γύρισαν πίσω ἄπρακτα, φρίττοντας ἀπὸ τὴν προσευχὴ τῆς ἀγνῆς παρθένου καὶ τὸ σημεῖο τοῦ τιμίου Σταυροῦ ποὺ ἔκανε μὲ πίστι.

Ἐβδομήντα ὁλόκληρες ἡμέρες ἐκράτησε ὁ ἀγώνας καὶ οἱ προσπάθειες τοῦ Κυπριανοῦ νὰ λυγίσῃ τὴν Ἰοῦστα καὶ νὰ τῆς προκαλέσῃ σαρκικὴ ἐπιθυμία γιὰ τὸν Ἀγλαΐδα, ἀλλὰ ματαιῶς ἐκοπιάζε· μάλιστα, ἐκάλεσε τὸν ἴδιο τὸν διάβολο μὲ τοὺς πρώτους ἄρχοντάς του σὲ βοήθεια, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οὔτε τὸ κατώφλι τῆς κόρης δὲν εἶχαν τὴν δύναμι νὰ περάσουν γιὰ νὰ τὴν πειράξουν.

Ὅπωςδήποτε βεβαίως ἡ παρθένος στὴν ἀρχὴ δοκιμάστηκε· ἐπέτρεψε ὁ Κύριος νὰ τὴν ἀγγίξουν τὰ πυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ καὶ νὰ τὴν φέρουν πρὸς στιγμὴν σὲ ἀμηχανία, ὥστε νὰ φανῇ ἡ προαίρεσίς της, ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸ καὶ ἡ γενναίωσυχία της· μὲ τὸν τρόπο αὐτόν, ὅπως παλαιὰ μὲ τὸν Ἰώβ, θὰ καταισχυνόταν ὁ διάβολος περισσότερο καὶ ὁ ἀπροσωπολήπτης Θεὸς θὰ δοξαζόταν διὰ μέσου τῆς ἀγίας δούλης Του, ὅπως καὶ ἔγινε.

Ἡ Ἰοῦστα, μόλις ἐνοιωσε τὰ μέλη της νὰ φλογίζονται ἀπὸ τὴν ἁμαρτωλὴ ἡδονή, «*ἐβόησε πρὸς Κύριον*» ἡ προσευχὴ της, γεμάτη ταπεινώσι, «*νεφέλας διῆλθε*»¹² καὶ ὁ Κύριός μας, ὁ Ὅποιος ἐπιβλέπει «*ἐπὶ τὴν προσευχὴν τῶν ταπεινῶν*»¹³, διέλυσε ἀμέσως κάθε ἐπιβουλὴ τοῦ διαβόλου.

Ὁ ἴδιος ὁ μάγος ἐρωτεύθηκε παράφορα τὴν Ἰοῦστα καὶ παρακαλοῦσε τὸν διάβολο νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ τουλάχιστον ἀπὸ τὴν σαρκικὴ ἐπιθυμία γιὰ τὴν παρθένο, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸν Ἀγλαΐδα, γιὰ νὰ μὴ γίνωνται καταγέλαστοι ἀπὸ τὶς ἀποτυχίες τους νὰ τὴν μιάνουν· ἀλλ' ὅμως ὁ ἀρχηγὸς τῆς κακίας

οὔτε τὴν χάρι αὐτὴ τοὺς ἔκανε· τότε ὁ Κυπριανὸς ἄρχισε νὰ καταλαβαίνει τὴν ἀδυναμία τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων, ἀλλὰ καταβάλλει μίᾳ τελευταία προσπάθεια· ἀγρυπνεῖ, ἀγωνιᾷ, μεταμορφώνει καὶ τὸν ἑαυτὸ του καὶ τὸν νεαρὸ ἐρωτευμένο σὲ σχήματα πουλιῶν, σὲ σχήματα γυναικῶν, γιὰ νὰ πλησιάσουν τὴν Ἰουῖστα, ἀλλὰ ὅλα ἀποδεικνύονται πιὸ ἀσθενῆ καὶ ἀπὸ τὸν ἱστὸ τῆς ἀράχνης μπροστὰ στὴν Χάρι ποὺ σκόρπιζε γύρω τῆς ἡ ἀγία τῆς ζωῆς, ἡ θερμὴ προσευχὴ καὶ τὸ σημεῖο τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ.

Οἱ δαίμονες τῆς προεκάλεσαν ἀσθένειες γιὰ νὰ τὴν θανατώσουν, ὥρμισαν ἐναντίον τῶν γονέων τῆς, ἐσκότωσαν τὰ κοπάδια τους, τὰ βόδια καὶ τὰ ὑποζύγια καὶ τελικὰ ἐστράφησαν ἐναντίον τῶν κατοίκων τῆς πόλεως καὶ προεκάλεσαν λοιμὸ θανατηφόρο, δίνοντας χρησμό, διὰ μέσου τῶν εἰδώλων, ὅτι δὲν θὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὸ θανατικόν, ἐὰν ἡ Ἰουῖστα δὲν δοθῇ στὸν Ἀγλαΐδα· ἡ ἀκράδαντος ὅμως πίστις καὶ ἡ εὐχὴ τῆς κόρης μὲ τὴν Χάρι τοῦ Κυρίου μας διέλυσε πάλι τὶς φαντασίες τῶν δαιμόνων καὶ ὅλος ὁ λαὸς ἐδόξασε τὸν Χριστὸ καὶ ἐμίσησε τὸν Κυπριανόν.

Στὸν σοφὸ μάγο δόθηκε ἀφορμὴ καὶ ἐγίνε σοφώτερος¹⁴· κατενόησε μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὑπάρχει κάποιος ἀνώτερος τοῦ διαβόλου· ἔτσι, ἀποστρέφεται ἀμέσως τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους καὶ τὸν μισεῖ, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἀφήνει ἔτσι εὐκόλα τὸν παλαιὸ πιστὸ φίλο του: τοῦ ἐπιτίθεται καὶ ἐπιχειρεῖ νὰ τὸν πνίξῃ, ὅπως κάποτε τὸν βασιλιὰ Σαούλ¹⁵, πρᾶγμα ποὺ θὰ γινόταν, ἐὰν ὁ Κυπριανὸς δὲν χρησιμοποιοῦσε τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, ἐπικαλούμενος συγχρόνως τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ.

Στὸ τέλος ὁ δαίμονας φεύγει, ἀπειλώντας καὶ φοβερίζοντας, ἀφήνοντας πίσω τὸν πρῶν ὑπηρέτη του σωστὸ ἐρεπίο...

5. Ἡ μετάνοια τοῦ μάγου Κυπριανοῦ

ΣΥΝΤΡΙΜΜΕΝΟΣ ὁ φοβερὸς μάγος, φοβισμένος ἀπὸ τὶς ἀπειλὲς τοῦ δαίμονος καὶ ἀπελπισμένος ἀπὸ τὴν συναίσθησι τῶν φρικτῶν ἁμαρτημάτων καὶ ἐγκλημάτων τοῦ παρελθόντος, μένει σὰν νεκρὸς καὶ δὲν πιστεύει, ὅτι ὁ Χριστὸς θὰ τὸν συγχωρήσῃ· μαῦρα σύννεφα ἀπογνώσεως σκεπάζουν τὴν ψυχὴ του: *πῶς θὰ τοῦ συγχωρήσῃ ὁ Θεὸς τὸ πέλαγος τῶν ἀνομιῶν του, ποὺ δὲν ἀρκεῖ ὁ χρόνος τῆς ζωῆς του νὰ τὶς διηγηθῇ;... Θὰ ζήσῃ ἀκόμη εἴκοσι χρόνια, γιὰ νὰ μετανοήσῃ μόλις γιὰ μίαν ἁμαρτία;... Ἐὰν ὅμως δὲν θέλῃ νὰ τὸν συγχωρήσῃ ὁ Κύριος, γιὰ ὅσα ἔκανε καὶ γιὰ τὰ ὁποῖα αὐτὸς μόνο φταίει, τούλάχιστον ἂς ριξῇ ἓνα βλέμμα ἐπάνω του, ἔστω καὶ σὰν σὲ ἀσεβῆ καὶ κατὰδικο...*

Αὐτὰ καὶ ἄλλα παρόμοια λέγοντας στοὺς κατοίκους τῆς Ἀντιοχείας, ἐξωμολογεῖτο δημοσίως τὶς ἀκατανόμαστες ἁμαρτίες του, χωρὶς νὰ πιστεύῃ ὅτι ἦταν ἄξιός γιὰ νὰ συγχωρεθῇ ἀπὸ τὸν Πανάγαθο Θεόν· ἡ θλίψις καὶ ὁ θρήνος του ἦταν μεγάλος καὶ εἶχε τρεῖς ἡμέρες νὰ βάλῃ φαῖ στὸ στόμα του...

Ὁ Κύριος ὅμως δὲν παρεῖδε τὴν μετάνοια καὶ συντριβὴ τοῦ πρῶν μάγου: κάποιος εὐλαβὴς Χριστιανός, ὁ Εὐσέβιος, ὁ ὁποῖος κατόπιν ἐγίνε καὶ ἱερέας,

τὸν ἐπλησίασε καὶ τὸν ἐπαρηγόρησε πάρα πολύ, λέγοντάς του, μὲ παραδείγματα ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἁμαρτία, ἡ ὁποία νὰ νικήῃ τὴν ἄπειρη εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ *«τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως»*¹⁶.

Τὴν ἄλλην ἡμέρα, ποὺ ἦταν Κυριακή, ἐπῆγαν στὴν Ἐκκλησία, ὅπου πολὺ ἐντυπωσιάσθηκε ὁ Κυπριανὸς ἀπὸ τὴν σεμνότητα τῆς λατρείας τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ· τὴν ἐπομένη πῆρε ὅλα τὰ μαγικά του βιβλία καὶ τὰ ἔφερε στὸν Ἐπίσκοπο τῆς πόλεως Ἀνθιμο, ἀπὸ τὸν ὁποῖο, ἀφοῦ ἐξωμολογήθηκε τὴν περιπέτειά του μὲ τὴν Ἰουῖστα, ζήτησε νὰ κάψῃ τὰ βιβλία καὶ νὰ τὸν βαπτίσῃ.

Ὅταν τὰ βιβλία ἐκάησαν δημοσίως, ὁ πρῶν φοβερὸς μάγος, γεμᾶτος ἀπὸ θεῖο ζῆλο, ἐγύρισε σπίτι του, συνέτριψε ὅλα τὰ εἰδῶλα τῶν ψευδοθεῶν, τὰ ὁποῖα ἐλάτρευε προηγουμένως, διεμοίρασε τὰ πλούτη του στοὺς πτωχοὺς καὶ τελικά, πάντοτε μὲ τὴν βοήθεια καὶ τὶς συμβουλὲς τοῦ Εὐσεβίου, ἀξιώθηκε νὰ βαπτισθῇ, νὰ γίνῃ *«φωτόμορφον τέκνον τῆς Ἐκκλησίας»*, αὐτός, ποὺ προηγουμένως ἦταν ὅλος σκοτεινὸς καὶ ταλαίπωρος.

Ἡ παρθένος Ἰουῖστα, ὅταν ἔμαθε γιὰ τὴν μετάνοια τοῦ Κυπριανοῦ, εὐχαριστώντας καὶ δοξολογώντας τὸν Θεό, ἔδωσε στοὺς πτωχοὺς τὴν προῖκα τῆς, διότι θεώρησε διπλῇ σωτηρία τὴν μετάνοια τοῦ πρῶν μάγου, ἐφ' ὅσον καὶ ὁ νεαρὸς ἀριστοκράτης Ἀγλαΐδας ἀρνήθηκε τὸν διάβολο καὶ ἐγίνε Χριστιανός.

Ἡ μετάνοια τοῦ Κυπριανοῦ ἦταν μεγάλη, καὶ ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ὁ Κύριος τὸν ἐμεγάλυνε· ἔτσι, τὴν ὁγδόη ἡμέρα ἀπὸ τὴν Βάπτισί του, ὁ Ἐπίσκοπος Ἀνθιμος τὸν ἐχειροθέτησε Ἀναγνώστη, μετὰ ἀπὸ εἰκοσιπέντε ἡμέρες ὠρίσθηκε νὰ εἶναι ὁ μικρότερος τῶν Νεωκόρων καὶ νὰ ἔχῃ τὴν φροντίδα τῶν θυρῶν τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ καὶ μετὰ ἀπὸ πενήντα ἡμέρες χειροτονήθηκε Διάκονος.

Ἀπὸ τότε ἄρχισε νὰ δαμάζῃ τὶς φάλαγγες τῶν πονηρῶν πνευμάτων καὶ νὰ ἱατρεῦῃ σοβαρὲς σωματικὲς ἀσθένειες· ἐπίσης, ἐγίνε κήρυκας καὶ ἀπόστολος τοῦ Εὐαγγελίου καὶ πολλοὺς ἐπεισε νὰ ἀφήσουν τὴν πλάνη τῆς εἰδωλολατρίας καὶ νὰ γίνουν Χριστιανοί.

Μετὰ ἀπὸ ἓνα χρόνο χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος καὶ ὅταν ὕστερα ἀπὸ δέκα χρόνια κοιμήθηκε ὁ Ἐπίσκοπος Ἀνθιμος, ἐγίνε ὁ Κυπριανὸς Ἐπίσκοπος τῆς πόλεως· ἀμέσως τότε χειροτόνησε Διακόνισσα τὴν Ἰουῖστα, τὴν ὠνόμασε Ἰουστίνα καὶ τὴν κατέστησε μητέρα ὅλων ἐκείνων τῶν γυναικῶν ποὺ εἶχαν διαλέξει τὴν ζωὴ τῆς ἀγνότητος καὶ ἀποτελοῦσαν τὴν τάξι τῶν παρθένων.

Ἡ ζωὴ τοῦ Ἁγίου Ἐπισκόπου Κυπριανοῦ, ὡς τὸ ἐνδοξο Μαρτύριό του, εἶναι πλέον μία θυσία, ἓνας συνεχὴς ἀγώνας γιὰ νὰ φέρῃ στὴν ἀλήθεια τοῦ Σωτῆρος μας Χριστοῦ ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερους δυστυχεῖς ἀνθρώπους· ὁ πρῶν λατρευτῆς καὶ ὑπηρέτης τῶν δαιμόνων, γίνεται τώρα ὁ φοβερώτερος ἐχθρὸς καὶ διώκτης τους, γίνεται *«ὑπηρετὴς Χριστοῦ καὶ οἰκονόμος μυστηρίων Θεοῦ»*¹⁷.

Αὐτὸς ποὺ κατέβηκε ὡς τὸν Ἄδῃ διὰ μέσου τῆς ἁμαρτίας, τώρα μὲ τὴν εὐλογημένη μετάνοια καὶ τὴν ἐνάρετη ζωὴ του ἀνεβαίνει στὰ δυσθεώρητα ὕψη τοῦ οὐρανοῦ τῆς ἀγιότητος καὶ καταξιώνεται νὰ στεφθῇ μὲ τὸ ἀμάραντο στεφάνι τοῦ μαρτυρίου.

6. Τὸ μαρτύριο τῶν Ἀγίων

Η ΜΕΓΑΛΗ φήμη γιὰ τὴν δρᾶσι τοῦ Ἐπισκόπου Κυπριανοῦ στὴν Ἀντιόχεια καὶ τῆς παρθένου Ἰουστίνης, ἡ ὁποία εἶχε πάει στὴν πατρίδα της Δαμασκό, ὅπου ἐκήρυττε μὲ ἐπιτυχία «τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ»¹⁸, παρεκίνησαν «τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ»¹⁹ νὰ καταγγείλουν τοὺς λαμπροὺς Ἀγίους στὸν Κόμητα τῆς Ἀνατολῆς ποὺ λεγόταν Εὐτόλμιος.

Ὁ Εὐτόλμιος διέταξε καὶ συνέλαβαν τοὺς Ἀγίους καὶ ἀφοῦ τοὺς ἀνέκρινε καὶ ἐβασάνισε γιὰ νὰ ἀρνηθοῦν τὸν ζωοδότη Χριστὸ καὶ εἶδε, ὅτι ἔμειναν «τῇ πίστει τεθελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ Εὐαγγελίου»²⁰, τοὺς ἔστειλε στὴν Νικομήδεια τῆς Βιθυνίας, ἡ ὁποία ἦταν ἔδρα καὶ πρωτεύουσα τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους τῆς ἀχανοῦς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ἀπὸ τοῦ 293 μ.Χ., ὅπου ἦταν ὁ Αὐγουστος Διοκλητιανὸς (283 - 305).

Ὁ Διοκλητιανός, ὅταν ἀντιλήφθηκε ὅτι οἱ Ἅγιοι δὲν θὰ ὑποχωροῦσαν στὶς νέες ἀπειλὲς καὶ στὰ βασανιστήρια, ἐξέδωσε τὴν ἀπόφασι νὰ θανατωθοῦν μὲ ξίφος.

Ὁ Ἅγιος Κυπριανὸς καὶ ἡ Ἀγία Ἰουστίνα, «ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν»²¹, παραδίδουν τὶς φωτεινὲς ψυχές τους στὸν στεφοδότη Χριστόν, ἀφοῦ τοὺς ἀποκεφάλισαν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι, τὸ φθινόπωρο τοῦ ἔτους 304.

Τὴν ἡμέρα αὕτὴ προσέφερε τὴν ψυχὴ του στὸν «Υἱὸν τοῦ εὐλογητοῦ»²² καὶ ὁ Ἅγιος Θεόκτιστος, ὁ ὁποῖος ἐπειδὴ ἔδειξε συμπάθεια στὸν Ἅγιο Κυπριανὸ γιὰ τὴν ἄδικη ἀπώλειά του, καταδικάσθηκε νὰ ὑποστῇ τὸν ἴδιο θάνατο.

Μετὰ ἀπὸ μερικὲς ἡμέρες, κάποιοι ναῦτες κατῶρθωσαν νὰ κλέψουν τὰ τίμια Λείψανα καὶ νὰ τὰ μεταφέρουν στὴν Ρώμη, ὅπου μία εὐσεβὴς Χριστιανὴ ἔκτισε ἱερὸ Ναό, μέσα στὸν ὁποῖο ἐτοποθετήθησαν μὲ εὐλάβεια καὶ ἐγιναν πηγὴ Χάριτος καὶ εὐλογίας στοὺς πιστοὺς, οἱ ὁποῖοι προστρέχοντας μὲ πίστι, ἐθεραπεύοντο ἀπὸ διάφορες ἀσθένειες.

7. Ἐπίλογος

ΑΥΤΗ εἶναι μὲ συντομία ἡ ζωὴ τοῦ πρώην μάγου Κυπριανοῦ, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ μὲ τὴν Χάρι τοῦ Κυρίου μας μετενόησε, οἰκοδόμησε ὡς «σοφὸς ἀρχιτέκτων»²³ τὸν οἶκο τῆς ψυχῆς του μὲ ἐπιμέλεια καὶ δὲν ἐλησμόνησε ποτέ, ὅτι «οὐκ ἔχομεν ὥδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν»²⁴.

Τώρα κατοικεῖ μὲ τὴν Ἀγία Ἰουστίνα, στὴν «ἀχειροποίητον αἰώνιον οἰκίαν ἐν τοῖς οὐρανοῖς»²⁵, τὴν ἄνω Ἰερουσαλήμ, καὶ πρεσβεύει ἀπαύστως μαζὶ μὲ τὶς χορεῖες τῶν Ἀγίων καὶ Δικαίων γιὰ ὅλον τὸν κόσμον, ἰδιαίτερως ὅμως γιὰ ἐκείνους τοὺς δυστυχισμένους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν σκοτεινὴ καὶ ἁμαρτωλὴ τους ζωὴ εὕρισκονται μακριὰ ἀπὸ τὸν ἐλεήμονα Θεὸ καὶ τὸ Φῶς τῆς Χάριτός Του.

Οἱ Ἅγιοι προστάτες τῆς Μονῆς μας, οἱ ἑνδοξοὶ Μάρτυρες Κυπριανὸς καὶ Ἰουστίνη, ἔχουν τὸ εἰδικὸ χάρισμα νὰ βοηθοῦν καὶ θεραπεύουν ὅσους ἐνοχλοῦνται ἀπὸ ἀκάθαρτα πονηρὰ πνεύματα, καθὼς ἐπίσης καὶ ὅλους ἐκείνους, ποὺ ὑποφέρουν ἀπὸ μάγια, τὴν φοβερὰ αὐτὴ μάστιγα, ἡ ὁποία ὁδηγεῖ καὶ ἐπαναφέρει τὴν ἀνθρωπότητα στοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τῆς ἐποχῆς πρὶν ἀπὸ τὸν Σωτῆρα μας Χριστό.

Ὅμως, οἱ Ἅγιοί μας, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ εἰδικὸ χάρισμα κατὰ πάσης σατανικῆς ἐπηρείας, ἀποτελοῦν πρότυπα ἐν Χριστῷ ζωῆς γιὰ ὅλους τοὺς εὐσεβεῖς καὶ τοὺς ἐνισχύουν στὸν ἀγῶνα τῆς μετανοίας καὶ τῆς σωφροσύνης.

Ὅσοι λοιπὸν ἀθετήσαμε τὶς ἐντολὲς τοῦ Πλάστου μας καὶ εἴμεθα ὑποταγμένοι στὸν διαβόλο, ἃς μιμηθοῦμε τὸν Ἅγιο Κυπριανό: ἃς μετανοήσουμε ἐγκαίρως, *«ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας»*²⁶ καὶ ἃς προσφέρουμε στὸν Κύριό μας τοὺς καρποὺς τῆς βαθείας καὶ εἰλικρινοῦς μετανοίας μας.

Ἐπίσης, ὅλοι ὅσοι ἔχουν διαλέξει τὴν ζωὴ τῆς ἀγνότητος καὶ παρθενίας, νὰ μιμηθοῦν τὴν *«φρόνιμον παρθένον»*²⁷ Ἰουστίναν: ἃς μεριμνοῦν μὲ συνεχῆ ἐγρήγοροι γιὰ ὅσα ἀρέσουν στὸν Κύριο, γιὰ νὰ εἶναι ἅγιοι καὶ ἀφωσιωμένοι σὲ Αὐτὸν καὶ μὲ τὸ σῶμα καὶ μὲ τὴν ψυχὴ, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος²⁸, καὶ ἃς περιφρουροῦν μὲ ἐπιμέλεια τὸν πολῦτιμο αὐτὸν θησαυρό τους διὰ μέσου τῆς ἀληθινῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς ἀπλότητος, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐσπλαχνίας, τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀσκήσεως, τὴν λειτουργικὴ καὶ μυστηριακὴ ζωὴ τῆς Ἀγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας.

Αὐτὸς ὁ τρόπος τῆς ζωῆς τους θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα πρῶτα νὰ ἀγιασθοῦν αὐτοὶ προσωπικὰ καὶ ὕστερα νὰ προσελκύουν, ὅπως καὶ ἡ Ἁγία Ἰουστίνη, σὲ μετάνοια τοὺς πληγωμένους ἀπὸ τὴν ἁμαρτία συνανθρώπους των, πράγμα ποὺ θὰ γίνῃ αἰτία νὰ δοξασθῇ τὸ Ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

* * *

Τελειώνοντας, εὐχομαι στὸν εὐσεβεῖ ἀναγνώστη νὰ τὸν προστατεύῃ ὁ πανάγαθος Θεὸς μας, μὲ τὶς πρεσβεῖες τῶν Ἀγίων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης, ἀπὸ κάθε ἐπιβουλὴ τοῦ μισοκάλου δαίμονος καὶ νὰ τοῦ χαρίσῃ τὴν αἰώνια ζωή.

Ἐπίσης, τὸν παρακαλῶ νὰ προσεύχεται θερμὰ στὸν Κύριό μας, λέγοντας: *«Μνήσθητι, Κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστέ, τοῦ δούλου σου Κυπριανοῦ Ἀρχιερέως μετὰ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ καὶ χάρισαι αὐτοῖς τέλος ἀγαθὸν καὶ ζωὴν αἰώνιον».*

8. Οἱ δύο Ἅγιοι Κυπριανοὶ

ΣΤΑ ἑλληνικὰ *«Συναξάρια»* ἐπικρατεῖ μεγάλη σύγχυσις ὅσον ἀφορᾷ τὸν Βίον τοῦ Ἁγίου Κυπριανοῦ, ἡ ὁποία ὀφείλεται στὸν ταυτισμὸ δύο ὁμωνύμων Μαρτύρων· ὑπάρχουν δηλαδὴ δύο Ἅγιοι Κυπριανοί, οἱ ἑξῆς:

α) Ὁ περίφημος Ἅγιος Κυπριανός, **Ἐπίσκοπος Καρχηδόνος** (περίπου

200 / 210 έως 258), μεγάλος Πατήρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ συγγραφεύς, ὁ ὁποῖος ἐμαρτύρησε ἐπὶ Οὐαλεριανοῦ (253-254), τὴν 14η Σεπτεμβρίου 258 καὶ ἡ μνήμη του ἐωρτάζετο στὴν Δύσι πάντοτε τὴν 16η Σεπτεμβρίου.

β) Ὁ πρῶν μάγος Κυπριανός, ὁ ὁποῖος ὕστερα ἐγίνε **Ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας τῆς Πισιδίας** καὶ ἐμαρτύρησε μὲ τὴν Ἁγία Ἰουστίνα ἐπὶ Διοκλητιανοῦ (284-305) στὴν Νικομήδεια τῆς Βιθυνίας τὸ 304 καὶ ἡ μνήμη του τελεῖται στὴν Ἑλλάδα τὴν 2α Ὀκτωβρίου.

Δυστυχῶς ὁ Ἅγιος Ἱερομάρτυς Κυπριανὸς τῆς Καρχηδόνας δὲν ἐορτάζεται καὶ δὲν ἐξαίρεται ἡ σπουδαία προσωπικότης του, ἢ ὅσοι τὸν ἐορτάζουν, ταυτίζουσαν αὐτὸν μὲ τὸν Ἅγιο Κυπριανὸ Ἀντιοχείας.

Θὰ πρέπει ὅμως, γιὰ νὰ ἀποδίδεται τιμὴ καὶ δόξα στὸν Διδάσκαλο τῆς Πίστεώς μας Κυπριανὸ Καρχηδόνας, νὰ μνημονεύεται τὴν 14η Σεπτεμβρίου, ἀλλ' ἐπειδὴ συμπίπτει ἡ Ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, νὰ τιμᾶται τὴν 16η Σεπτεμβρίου, ὅπως ἦταν ἡ ἀρχαία Παράδοσις, ἡ τὴν 31η Αὐγούστου, ὅπως ἐπαινετῶς κάμνει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῶν Ρώσων τῆς Διασπορᾶς.

(*) Μητροπολίτου Κυπριανοῦ, *Οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες Κυπριανὸς καὶ Ἰουστίνα* (ἐκδ. 12η, Ἱ.Μ. Ἀγίων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης: Φυλὴ Ἀττικῆς 1999), σελ. 21-48.

1. Λουκ. ιε' 7.
2. Ἱερὰ πόλις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων στὴν Πελοπόννησο· ἦταν κτισμένη στὴν ἀριστερὰ ὄχθη τοῦ Πηνειοῦ καὶ ἀπεῖχε ἀπὸ τὴν Ὀλυμπία 58 χλμ.
3. Ψαλμ. μη' 13, 21.
4. Σοφ. Σεφάχ κγ' 19.
5. Πράξ. θ' 15.
6. Πρβλ. Α' Κορινθ. α' 27-28.
7. Ψαλμ. ζ' 10.
8. Ἰεζεκ. ιη' 23.
9. Α' Τιμοθ. β' 4.
10. Πρβλ. Α' Κορινθ. γ' 16.
11. Α' Κορινθ. στ' 20.
12. Σοφ. Σεφάχ λε' 17.
13. Ψαλμ. ρα' 18.
14. Παροιμ. θ' 9.
15. Α' Βασιλ. ιστ' 14-23.
16. Πρβλ. Ρωμ. ιε' 5.
17. Πρβλ. Α' Κορινθ. δ' 1.
18. Πράξ. β' 11.
19. Φιλιπ. γ' 18.
20. Κολασ. α' 23.
21. Ἑβρ. ιβ' 2.
22. Μάρκ. ιδ' 61.
23. Α' Κορινθ. γ' 10.
24. Ἑβρ. ιγ' 14.
25. Β' Κορινθ. ε' 1.
26. Β' Κορινθ. στ' 2.
27. Πρβλ. Ματθ. κε' 1-13.
28. Α' Κορινθ. ζ' 34.